

Подорож ВЕСЕЛКОЮ до раю

Найкращий час для такої незвичної подорожі — літо. Веселка раптово, несподівано, коли ми менш за все її чекаємо, з'являється перед нами. Вона завжди виникає зненацька і невідомо звідки. Живе за своїми, лише природі відомими законами. Її краса полонить нас своїм різнобарв'ям і безумовно викликає запитання: а звідки ж вона походить? Чому гра кольорів у веселці робить її одним із найчарівніших явищ природи?

Сім кольорів щастя

Науковці стверджують, що райдуга (веселка, веселиця) — це фізичне оптичне явище. Схожа на дугу різнобарвна смуга з'являється в атмосфері внаслідок заломлення сонячних променів у краплинах води.

Веселка завжди пов'язана з дощем: буває вона і перед ним, і після, і під час. Саме такі умови найчастіше бувають влітку під час злив. Веселка обов'язково дочекається, коли йтиме (або пройде) зливовий дощ, і хмари не затулятимуть сонце. Тоді починається чародійство.

Кожне правило має свої винятки. Відтак є свідчення про появу райдуги і взимку, і на нічному небосхилі.

Ширина смужок кольорів у веселки неоднакова: найбільшу ширину має червона смужка, а найменшу фіолетова. Також особливістю веселки є незмінна послідовність кольорів, жодний колір не стає на місце іншого.

Сонячний промінь заломлюється на сім кольорів райдуги: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій і фіолетовий. Між сімома кольорами немає різкої межі: є плавні переходи від одного кольору до іншого. Наприклад, між жовтим і зеленим розрізняють ще колір листяної зелені, між зеленим і блакитним — колір морської хвилі.

Цю послідовність легко запам'ятати за мнемонічною формулою, кожне слово якої розпочинається на літеру, що відповідає кольору. У кожного народу ця формула своя, вона допоможе

створити в уяві дитини певні асоціації. Кожен може вибрати для себе той вислів, який більше до вподоби і легше запам'ятати. Наприклад, в українців вони такі:

- Чи Омелько Жити Зможе Без Своїх Фантазій?
- Червоні Окуляри Жанки Заважають Бачити Сяйво Фіалки.
- Червоний Орел Живе За Байраком Серед Фіалок.
- Чому Олені Живуть Зимомою Без Своїх Фантазій?
- Чим Образив Жайворонка Золотавий Блиск Святкового Феєрверку? тощо.

Усім відома російська формула: **Каждый Охотник Желает Знать, Где Сидит Фазан.** Відповідна англійська мнемонічна формула — **ROYG BIV** (red, orange, yellow, green, blue, indigo, violet).

Веселкові таємниці

Людство пов'язує веселку з безліччю повір'їв і легенд.

- Це дорога, якою мандрують посланці між світом людей і Богів.
- Здавня у народі вважалося, що воду з річок до неба подає райдуга.
- По дузі райдуги сходять із неба янголи, щоб набрати воду з річок.
- По райдузі вода йде в хмари, а звідти падає дощем.

За повір'ям, «райдуга перед дощем бере воду на дощ». Навіть існує така приказка: «Веселиця воду п'є».

У поезії Тараса Шевченка знаходимо:

Розкажи як за горою сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка воду позичає.

Саме «позичає», щоб потім повернути на землю.

А можливо, назва цього явища «райдуга» є підтвердженням, що це барвисте явище й справді викликає почуття радості.

Райдуга за формою схожа на гігантську кольорову підкову. Може, через це вона й асоціюється із щастям, благополуччям.

Кажуть, що у тому місці, де райдуга одним із своїх кінців заходить у землю, можна відкопати гору золота.

А щоб бути все життя щасливим, слід хоча б раз пройти під райдугою босоніж.

Незнання фізичної природи появи веселки обумовило появу різноманітних прикмет:

- з'явилась райдуга, значить, до добра;
- споконвіку в народі вірять, що подвійна радуга і райдуга взимку тільки на щастя, висока і крута прогнозує гарну погоду, низька й полога — погану.

Життя веселки коротке. Подарує радість і надію своєю появою, а потім швидко тоне на очах, залишивши думки про швидкоплинність часу.

Райдуга, веселка, веселиця, веселух..., як її тільки не називають, в усі часи прекрасна красуня не полишає людської уяви.

Існує цікаве уявлення про веселку, як про велетенське перевесло. Розповідають, що за допомогою нього Матір Божа набирала воду з двох морів по краях землі. Можливо, саме це уявлення про веселку-перевесло відображене у загадці: «Два моря на перевеслі висять».

За біблійною версією, веселка — це не тільки знак угоди між Богом і людьми, а це сам пояс Богородиці, який вона ткала від самого народження Ісуса Христа.

Веселка викликає здивування, замилювання, добрі почуття. Мабуть, саме тому, коли людина бачить веселку, що височіє над хмарами у великій церковній святі, людська душа сподівається на добрий знак із Неба.

Веселка власноруч

Веселка може бути і рукотворною: на фонтанах, водоспадах тощо. Можна стати чарівником і створити веселку власними руками.

1. У сонячний день притисніть пальцем отвір шланга, звідки тече вода. Струю води направте на Сонце так, щоб між краплями води з'явилася райдуга.

2. Візьміть мисочку чи ванночку з водою, розмістіть біля вікна на підвіконні. Дзеркальце наполовину опустіть у воду таким чином, щоб верхня його частина спиралася на край ванночки, а нижня була під кутом занурена у воду. При таких умовах дзеркальце буде відбивати сонячне світло.

Тепер візьміть аркуш білого паперу і розташуйте його перед дзеркалом. Змінійте положення дзеркала і паперу доти, доки на ньому не з'явиться веселка. Злегка покачайте ванночку, щоб пішли хвилики — веселка затанцює.

Поміркуйте разом із дітьми, чому на білому папері з'явилися різнокольорові вогники? Це звичайні сонячні промінчики, мов чарівники, перетворилися у різнокольорові, бо пройшли крізь крапельку води.

Будьте наполегливими, самостійно створюючи веселку. У вас обов'язково все вийде!

Продовжити пошук можна фантазуючи, складаючи розповіді про те, як здійснилося бажання сонячного промінчика, який побачив себе у крапельці води; як зрадив він побачивши райдугу, як здивувався тому, що кольори у ній розташовані в певному порядку. Зрештою, сонячний промінчик зрозумів, чому веселку райдугою називають, адже стільки радості він отримав від цього неземного дива.

Запропонуйте дітям знайти пестливі слова для веселки: веселонька, веселочка, веселиця тощо.

Чий це колір?

Наступною сходинкою в ознайомленні з кольорами веселки можуть бути різноманітні ігри і вправи.

Послала веселка на землю сім промінців відшукати своїх друзів. *Що відшукали промінці?*

Світ природи

Червоний колір знайшов помідор, суничку, вишеньку...

Оранжевий — апельсин та моркву...

Жовтий — курчатко, лимон, диню, банан...

Зелений — огірок, травичку, капустину... (Продовжіть логічний ряд.)

Голубий — ...

Синій — ...

Фіолетовий — ...

Ця гра може мати різні варіанти, може ускладнюватись. Наприклад, веселкові промінці намагаються знайти друзів серед квітів, предметів одягу тощо.

Різноманітні відтінки

Із старшими дошкільниками можна повправлятися у пошуку друзів-відтінків для кожного кольору: *зелений* — світло-зелений, салатний, темно-зелений; *фіолетовий* — світло-фіолетовий, бузковий, ліловий, темно-фіолетовий тощо.

Діти охоче малюють «зелені картинки», «жовті пейзажі», «блакитну воду», «радісний дощик».

Вивчіть разом із дітьми чудовий віршик про веселку.

Веселка

Тетяна Петровська

У веселки сім доріг —

Всі хуленько я пробіг.

Потім олівці узяв,

І її намалював.

Також запропонуйте розмалювати рідну Батьківщину святковими кольорами. Допоможуть у цьому картинки-розмальовки, які сприяють розвитку естетичного відчуття світу.

Кожен із нас має свою веселку й улюблений колір на ній. Тож барвистого, радісного вам життя, наші читачі. Веселкових скарбів вам і вашим дітям.

У цій публікації вміщено декілька складових веселкового проекту, над яким працювали студенти Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка: *Євгенія Лемешко, Катерина Мазур, Надія Сидоренко та Марія Сензерліхт.*

Більше про цей проект можна дізнатись із «Студентського портфелю», який вийде окремим числом часопису «Дитячий садок» *восени.*

Віра ЛЮБАРОВА,

викладач

Університетського коледжу

Київського університету імені Бориса Грінченка,

член НСЖУ